

دین و معیشت

بیارلگان یازولرنی
وزگار تورگه اداره
اختیارلیدر.
باصلمغان یازولر
کیرو قایتارولماز.
مارقه سز خطلر
قول ایدلماز آدرس
آلاشتورورغه ۲۱ تین
آلدر.
آدریسنی آچق
یازولری اوتتوله.
آدریس سز مقاله ار
درج ایدلماز.

ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض لهدمت صواعق
وبیع و صلوات و مساجد ینکر فیها اسم الله
کثیرا ولینصرن الله من ینصره ان الله لقوی عزیز

زمان تاسیسی ۳۱ دیکابر ۱۹۰۶ سنه سنده

۲نچی سنه

صحیفه

t.me/sehifeleribiz

u.8686@gmail.com

هفته ده بر مرتبه نشر اولنان دینی، فنی، ادبی و سیاسی ژورنالدر

بره ملاب
۱۲ تین
Библиотека
Инв. №
г. Казань - Qazan.

شهر ایچی شا کردلرینه یلغه ۲ روبله ۵۰ تین چیت شهر شا کردلرینه یلغه ۳ روبله در.

مسئله

محترم محرر افندی حضرت تارینه سلام سنونلر
مزا بعدنده دعای خیر لریکزی راجیمز.

توبانک یازیله جق سواللر مرکز (دین و معیشت)

مجله سنده جواب ویر مککزی اوتندم.

شاکر بن عبدالولی.

۱نچی مسئله قریه مزده بولغان بر کولنک بالغنی

توتوق ایچون اون بل مدت ایله اوچوز آلتمش

فهرست

مسئله

توأمین مسئله سی

مسائل ترانسوالیه

منک بر حدیث

ردیه

آقتوبه دن مکتوب

ترکیبده قانون اساسی

واق تویاک

تورلی خبرلر

خارجی خبرلر

اورنبورغ خبرلری

«دین و معیشت»

ژورنالینده ۱۹۰۸ سنه

ایچون آبونہ دفتری

آچقدر بوسنه ژورنال

لمز «ایزگو کیچه» لردن

بشقه یالغزی چغوب

سنه لک بهاسی ۴ روبله.

یارم سنه لک ۲ روبله

۳ آیلق برر روبله ۲۰

تین در

صومغه بىر كشيكه صانديلىر. آچاسنى بىر يولى بروب بتركاند نصونك سنتابر اونبشندىه بالقنى تو تارغه باشايه چقدر. كول قريه نيك اولغاندن عوام الناس عندنده بو بيك حلال كى كورنه در. بو بيع درستى توكللى شوشى مشكله زنى حل قيلمقنكزنى اوتندم.

۲ نچى مسئله چيت شهرلرده توروچى يسورده ايللى جاننك ايماناسينه تيوشلى جيرلرده اوزلرينه ساتارغه اختيار بير مابنجه پريغواور ايله جماعتكه آلدى. حكومتده خلقنى خواجه ايتددر.

بولرنك بىر لى مبرسكوى پايونى ايله بايلر غه بىر لى اوپشى جماعت فايده سينه اون ايكى يلغه اوچار صوم كمش بها ايل. اما بىر صاحبلى هيچ برسيدى راضى توكللر. بو شرعا درست بوله مى؟
۳ نچى مسئله اشبو بىر ساتقان آچه ايله كول ساتقان آچه نى بر كه قاتشديروب مسجد ومدرسه تعمير قيلمقچى بوله نى شرعا بو درست بولورمى؟ بولمغانده نيك درست توكل ايدكينه عيارة يازوب بيان قيلسه كز ايدى.

اداره

۱ نچى مسئله نيك جوابى - بو نچك كنه ايدوب تصوير قيلونسده كوله كى بالقنى صتوغه راجع بوله در. بناء عليه بو عقد توبانده كى عبارتكه قاراغانده بيع باطل بوله در. (ولا يجوز بيع سمك لم يصد لانه بيع مالا يملكه كما في اكثر الكتب وهذا التعليل يفيد بطلانه لما تقرر من ان بيع مالا يملكه باطل لافاسد. لكن محل وقوعه فاسد ان كان بالعرض. لانه مال متقوم لان التقوم بالا حراز ولا احراز كما في المنع. وفيه كلام لانه ينبغي ان يبطل

لان السمك الذى لم يصد ليس به مال اصلا. والبيع باطل فيه مطلقا كما قال بعض الفضلاء.)

مجمع الانهر فى باب البيع الفاسد ايتدى بو بيع كرك فاسد كرك باطل اولسون نچك كنه بولسده شرعا جايز بولمغان عقد بوله در. هم بو عقدنك اوزينى درست لاركده يول بوقدر. فقط توبانك كى عبارتكه بناء بر كه عقد ايجار قيلغانه درست بوله در.

(الاجارة اذا وقعت على العين لاتصح فلا تجوز على استئجار الاجام والحياض لصيد السمك او رفع القصب ولا قطع الحطب اولسقى ارضها او غنمه منها وكذا اجارة المرعى. والحيلة فى الكل ان يستأجر موضعا معلوما لعطن الماشيه ويبيع الماء والمرعى الخ) ردالمختار فى الاجاره.

بو عبارتكه قاراغانك باشدوق بر كه عقد ايجار قيلونسه درست بوله در. مثلا كولنك كروغلى اطرا فندن ايجاب حاله كوره بشار ياخود اونار سارئين بىرنى اون يل مدت ايله اجاره كه ويريلور.

بو صورتده بىرنى اجاره كه آغان كشى شول بىر كه چادرينى قوروب باشقه لواز ماتنى قويوب انتفاعلنور. هم كولدن بالقده توتار. اما بو كشى بشقه كشىلرنى بالق توتودن منع قيله آلماسده او زينك اجاره كه آغان بىرينه هيچ كمنى اوتور تماشقه اختيارى واردر.

بناء عليه كولدن بالق توتارغه كيلوچى كشىار كه منم بىرمده اوتور ما كز ديهرك آلارنى كول كذا رندن قوارغه حق وصلاحيتى واردر. هم بو جرنى ايجار درست بولمغانده كوره بو بىرنى باشقه برسينه ايجار كه بىرونده فايده لنده جايزدر.

۲ نچى مسئله نيك جوابى - بو بىر مسئله سى بيك

مشوش اولديغندن اصل واساسى معاوم اولمقسزین جواب ويرمك مشكلدر. بناء عايه بو يرار ننداين يرار؟ پادشاه طرفندن عمومك فايده لنوى ايچونگنه بريلوب تملك قیلونمغان يرلرمی؟ ياخود عمومه تملك قیلونوبده عمومیه اوزرينه (اوپشى) فايده لانیله تورغان يرلرمی؟ ياخود هر كمنك فايده لنه تورغان یری اوز ملكك اولوب حدود اربعه سی بیلگولانب برولكان يرلرمی؟ شولرنی آیروب تفصیل ایله بیان ایتمك تیوشلیدر.

۳نچی مسئله نك جوابی ایكنچی مسئله نك درستلنوبنه توقتاغانلق ایچون حاضر كه آنكاده جواب ويرمك ممكن توكلدر.

هم علماً ناظرین حضرتیدہ بو مسئله نی نظر اعتبارغہ آلوب جواب یازسه لر کورکم اش بولور ایدی.

امام آخوند عبدالکریم تنکری قولف.
پنزه قشتر و

اداره

بو توغریده اداره مزچه ره ایت ایزلنمکده در طابو لسه یازارمز بو کونکه قدر خصوصینه روایت کوره آلمدی. علما کرام نظر التفاتقه آلوب جواب یازسه لر ژورنال مع الممنونیه درج ایدیلور.

مسائل ترانسوالیه

بونار نك بو رساله لرده مذکور انه باشقه دخیه باطل دعوالرنی شامل اولدیغی ایچون هم قویرقلق قیلوب آلدقلى منصب لردن آیریلو وخلق آراسنه بسد نام برلودن قورقوب رساله لرنده اوزلر نك اسملرینی ذکر قیلمیلر. يستخفون من الناس ولا يستخفون من الله وهو معهم.

بو ذکر ایتدی کرمز رساله نك ایچنده بولغان کیلوشسز لک لردن ویالغوغه سبب بوله تورغان اطابلر نندن وبحثکه تعلقی آز بولغان یاخود هیچ تعلق بولمغان نرسه لرنی تو تورغانلقلر ندر بشقه در.

بو رساله نی تألیف قیلوچیلر نك تقریب الدلیل نك وجوبنی بیله مادکلر نندن ماعدا فن مناظره ده بیک آچق بیان قیلونمغان منع، نقض، معارضه و بونلره ویریله چك جوابلر نك نه؟ ایدیکندن خبرلری او لمدیغی رساله نك هیئت جموعه سینک شهادتیه ثابتدر.

توأمین مسئله سی

بطن واحدن ایکی مذکر یا که ایکی مؤنت وجوده کلور. شرعاً بونلر نك قایوسی اکبر و قایوسی اصغر عد ایدیلور. مکبر مصغر اسملر ویرلدیکن حسن حسین علی اکبر و علی اصغر کبیلر قایوسینه وضع ایدیاور؟ هم توأمین که بشقه اولادی اولمغان برسی فلان نرسه منی الوغ بالامه فلان نرسه منی کچی بالامه ویرور سز دیو وصیت ایتسه نیچک حکم ایدیلور؟

بزم بو دیار مزده قابلر اول توغمشنی اصغر صونکره توغمشنی اکبر عد ایدر لر. بو قابلر سوزی روایتکه مطابقی؟ یاخود من عند انفسهن سویلا کان سوزلر یمیدر. یا که اطبا روایتنه یا که فقها روایتنه مبنی بی جواب پیرسز.

خسران و هلاکة شول قومنك اوستونه چوكسون
كه: آنلر اوزلرينك آطقان اوفلرينك توزاكان
برلرندن چتكه كيتويني بيلمادكلري حالك اوزلريني
فصل خطاب اربابندن سانارلر. بناء عايه بزلرده
شاعرگه تمثلا:

ما انت بالحكم الترضى حكومته.

ولا الاصيل ولاذى الرأى والجدل

شعرينى اوقوماغه حتمز كاملدر.

والحاصل بو رساله يوقاريدنه مذكور و آنلرغه

بشقه كيله چكك دخى بيان ايديله چك قبايحلرى شامل

ومتضمن اولديغندن كتاب الله وسنة رسول الله ايله

علمنى كتم قيلوچى وياشركوچى ملعونلر جمله سندن

سانالديغينه كوره همده مخالفت نيمه اقلغم وقارشو

كيله كلكم ممكن اولمغان بر كشينك بو توغريه

بر رساله تاليف قىلوب مذكور مفتى نك بو اوج

مسئله توغرسنگه فتوالرينه كيله تورغان بحثلرني

آچق صورتده بيان ايتاركه، همده مفتى نك

قويروقارينك مفتى فتواسنه كلكان اعتراضلرغه

قارشى بركان جوابلرى مذكور اعتراضلرى دفع

ايتهمى يوقمى؟ شولارني بيان ايتاركه همده ابن

العربى نك رآينى و آنكا كيلكان بحث و اعتراضلرني

بيان ايدوب مذكور قويروقارينك، العربى رآينه

كلكان اعتراضلرغه قارشى بركان جوابلرى اورنليني

اورنسزمى؟ بونلرني هم آچق صورتده بيان ايتاركه

همده بو مذكور اتنى اثبات ايچون لازم بولغان

مقدمات و متمماتلرني بيان ايتاركه اوستومه لازم

ايتوى بوينچه الله تعاليكه تضرع و نياز قىلوب بو

اشلرني فعليتكه چيغاررغه و مذكور رساله نى ترتيب

قيلوررغه قصد ايتدم و نيت قيلدم.

بو رساله م بر مقدمه و ايكي بابي مشتمل اوله-

جقدر.

(مقدمه) ده مفسر، مجتهد و مفتى لك نك شرط
لرى، ضعيف قول ايله فتوا و يرو چيلك نك درست
توكللكى همده تقليد نك شرطلرى بيان ايديله
جقدر (باب اول) ده مفتى نك جوابلرينه كلكان
اعتراضلر بيان اولنه جقدر (باب ثاني) ده ابن
العربى نك رآينه كلكان بحث و اعتراضلرني بيان
ايديله چك همده آنك رآينى حجج بالاغه و بسراهمين
ساطعه ايله رد قىلونه جق همده ابن العربى رآينه
رهونى نك قىلغان بحثلرني بيان قىلونه جق و قويرو
قار نك رهونى اعتراضنه بركان جوابلرني رد
قىلونه جقدر.

مقدمه

بو مقدمهده اوج بحث وارد. اولنگى بحث
تفسير و تفسير قىلوچى مفسر نك شرطلرني بياندر.
مفسر بولغان كشى گه اوله تفسير قيله چق آيتنك
تفسيريني قرآندن ايزله مكلك واجبدر. قرآنك بر
اورنده مجمل بولغان آيتى ايكنچى اورنده، مفسر
بولغان آيت ايله وبر اورنده قسقه غنه بيان ايتكان
آيتنى ايكنچى اورنده اوزون قىلوب بيان ايتكان
آيت ايله تفسير قىلو واجبدر.

اگر قرآنده بوندای روشده تفسير قىلورلق
آيت طابليغانه سنه ايله تفسير قىلو واجب بوله در.
يعنى تفسير قىلونه جق آيت توغرسنده افندمز عايه
السلامدن نندابن حديث صادر بولسه شونك ايله
تفسير قىلو واجب بوله در. نك همكالى و مال
اگر بوندای روشده تفسير قىلورلق حديث
شريفده طابولماسه اول وقتده صحابه كرامدن منقول
بولغان تفسير ايله قيلمق واجب بوله در. چونكه
صحابه كرام قرآن نازل بولغان لساننك اهل اريدنر.
هم آنلر آيت نازل بولغان وقتده غى قرآين واحوا
انى كوروب درست بيلوچيلك ايله بيلكان وشونك
بوينچه عمل قىلغان كشيلىر در.

اگرده صحابه کرامدن منقول تفسیرده بولمغانه شول صحابه کرامغه معاصر ورفانداش بولغان اهل علمنک تفسیری ایه تفسیر قیلمق واجب بوله در. هم تفسیر قیلوچینک عامده هم عملده اشانچلی کشی بولوی شرطدر. زیرا اشانچلی بولمغان کشینک سوزینه کتاب اللهده بولغان سرلر توغرسنده اشانچلی نوب بولمیدر.

هم تفسیر قیلوچینک اعتقادی درست و صحیح اولوب زایغ وحقدن هایل بولماوچیاق شرطدر. چونکه اعتقادی فاسد بولغان کشی اهل السنة والجماعة اعتقادینه مخالف بولغان تاویل برلن خلقنی اوزینک زیغ والحادینه دعوت قیلوبیندن امین بولمیدر.

هم تفسیر قیلوچی هدایه یولندن آیرلایچه برده بولغان اشاردن صافلانوچی بولوی شرطدر. هم تفسیر قیلوچی قرانغه حدیثکه اجماع مسلمینکه خلاف قیلدن صافلانو شرطدر.

هم تفسیری آیتنک سابقی ایله لاحقینه موافق بولوی شرطدر هم تفسیرنده رأی اجتهاد اهلی بولمغان کشی آنلردن صافلانوی ویراق بولوی شرطدر. زیرا الله تعالی (ولا تقف ما لیس لک به علم) آیت کریمه سیله موندن منع ایتدیکی کبی افندمز علیه الصلوة والسلامده (من تکلم فی القرآن برأیه فاصاب فقد اخطأ) حدیث شریفی ایله منع ایتمشدر.

همک تفسیر قیلوچینک لغه نحو و صرفی اشتقاق معانی بیان بدیغ قرأت اصول دین اصول فقه اسباب النزول ناسخ منسوخ بونلرنک جهله سنی عالم بولوی شرطدر. ایندی بو شرطلرغه قاراغانده (وطعام الدین) آیت کریمه سنی ابن العربینک یوقاروده غیجه تفسیر قیلوی صحیح بولمیدر. زیرا بویله تفسیر خلاف منقول اولدیغی کبی بو تفسیرنک قرانغه اجماعکه حدیثکه بلکه اوزی ایبارکن امامی امام مالک حضر-

تلیرنک سوزیه خلاف قیلمقدن صافلانمغان. بو تو توغرسی کله چکده آچق صورتده بیان ایدیله چکدر. تفسیرکه کرشکان کشی یوقاریک مذکور شرطلردن یالانغاچ بولسه اوزیده آزه ویانکلیشه هم کشینیده آزدره هم یانکاشدیبردر.

آخری وار

منک بر حدیث

محترم افندم غایت انکسارلارمزله در جنکزی رجا ایدمهز.

ش. ح. نك ۷۳۶ نچی حدیث شریفنک ترجمه سنه علاوه سی (یوقسه بز نك قران تالچوکچی لری

کبی، شریعتده درست بولغان نرسه لرنی، یانغی بولغانغه کوره حرام دیوب قیلوچینی بدعت اهلی

«مبتدع» دیواری خیر آلا رغه یاریده، اما خضرة اسمنده بولغانلر مزده بر یانغی نرسه چقسه. حاضر

حرام دیوب، خلقنی قوتور تورغه توتونالر، اما حرام بولو ایچون قرآن حدیثدن آنکلاو تیوشدر.

دیمش. آی نك بدعة نك نی ایدکنده بلمی سن ایش محدث بعد الرسولنک بدعة ایدکنده شکنک

بولسه خادمی نی قارا کور رسن، حدیقه دخی آرتغراق تفصیل قیلغان بولور محدث بعد الرسول

بارده بدعة بولسه لارده، بعضی امور دنیاوییهده محدث بوسی مذمومده توگل مباح مرتبه سننده استعمال

منحل کبی. بعضی امور دینییه و اخر اویهده بولور. بوسی دخی دورتکا منقسم بوله دور کفر، حرام،

واجب مستحب. کفر بولغانی امور اعتقادده بدعت

حرام بولغانی فروع مسائلده بدعة، واجب بولغانی تصنیق کتبلر، بناء مدراسلر کبی مستحب بولغانی مناره‌لار کبی. منه افندم بلاسنک کیلسه ایشتاسنک کیلسه ایتمیم سزنگ بدعەلارنکز فروع مسائلده. زکات مصارف لاری، ترکی خطبه، تستر نساغه انکار مسئلهلارنکز بولاری حرام بولغان بدعەلار. تغییر نص قرآن والحديث بولاری کفر بولغان بدعتلار دن بولالار. افندم تالچوقچی لارده کندنک لرنندن گنه ایتمی لار آلارده بیوک حضرتلر مزدن ایشتوب ایتهلار. سزنگ تیاترلارنکزه می راحتلارنوب توررغه خاتونلرنگ یوزلریندان پرده لرون ارغتوب تاشلا ونکزه می راحتلارنوب توررغه خداجل شائه دین اسلامغه نصره ویوب بتون پارتیه لارنکزنک زیر زبر کیلوده خدادن شوشی دین اسلام، شریعة غراً محمدیه حرمتینه صورایمز. الله تعالی قول زورنی اوئان برابر قیلوب (فاجتنبوا الرجس من الاوثان فاجتنبوا قول الزور) بیورمش ایکن سزنگ، قره عیونمز اولان ساداتلارمز قیلغان قول زورلارنکز شاید باش توبه نکزدن کروب طابان آستنکزدن چغوب یاشن صوغلمش کشی لار کبی بولسانکز کیرهک

ش. ح. نک ۷۵۴ نچی حدیث شریفنگ ترجمه سنه علاوه سی (بزنک بوزمانده هر نرسه نک اجلی حکمتلرینی اونوتوب، هر نرسه نی توزوک قیلونی قوری طشقی یاقدن فایده سز توزاتو ایله توزاتونی اصلاح دیو اوایلیر. شریعتمزده مسجدلارنکزی توزک فیلنکز، بیزا کلانکز دیکن سوزلرنی، بالالار کبی طشقی چچاکلر دیوب آنکیلار، شول سببدانده مسجدلری نک ایچنده دنیاغه ده آخرتکاده فایده سز سوزلرنی سویلاب آرتدره باشلادیلر.)

دیمش. افندم ئالله سین علماً اسلامنی آنی ده بلهیلر دیسزمی؟ مسجدلرنگ طشی زینتلو بولوب اچی ویران بولوین رسول الله ایکنچی اورنده خبر بیرمش. افندم بز بولغان قدر رسول الله نک بویله حدیثلرین تاویل معناغه حمل قیلهمز اکر ایکنچی اورنده ظاهر نه منع برله یاتوب بیح برله حدیثلر بولسه. حمد اولسون بو زمانلرده مسجد لرده خلق کوبایه بارالار. نه قدر عوام خلقنی مسجدلارده یوقلابغنه او طره لار دیسانکده آلارنگ یوقلاولاری سزنگ مسجدلرده زاکون، عزیتته سویلاونکزدن نچه اولوش آرتق اولور. افندم بصیرتنگ قابلانمغان بولسه بلر سز مسجدلرنگ زینتلنو، بویالو عادتلری حاضرگی زمانده یاتقی لرنک ظهور ریندن صونک کورنه باشلادی بیت خیر مین مسجد نک اچی معمور بولغانده زینتدن ده اولقدر جیرکا. نئی من بویاسنلر زینتلاسونلر لکن طشی غنه بولمی ایچنده زینتلی بولسون. یعنی خلق جماعت کوب بولسون. همده مدرسه لارنی اصلاح ده سزنگ فکر نکزچه مدرسه لارنی بیک کوب بهالارغه توشرب ئله نیچه کلاصلر یاصاب، ایچینه ده علوم دینییه فنون جدیده لار کرتوب علوم دینی لارنی آقرین آقرین یوغالتو بیت. بولای بولوغه دلیلیم کندلارنکزنک ایسکی مدرسه لارنگ آلامه لکن یازوب رومان سویلاونکز اکر طشقی اصلاح غنه مقصود بولماسه مدرسه لارنگ آلامه می واتقی می آنی یازو تیوش توگل ایدی آنسی باشقه اش. افندم حضرتلر مز بیک بله لار اصلاح نک ده نیچک ایدکن بله لار. لکن سزنگ اصلاح دیکن نرسه لارنکز عین افساد بولدقن سیزوب حضرتلر مز آنکا التفات ایتدی لار، هم بیک فاتی صاقلانو برله صاقلانالار. سزنگ اصلاح قیلنغان مکتبلارنکزی

ايتيم. بيك شب ايكي شار، اوچار چارقات سالنوب توبا-
لرن تيمر برلن يابدروب ئلله نيچه كلاصغه تقسيم
قيلوب بر الوغ بولمه قالدروب اول بولمه لارده
تياترلار، دراملار اويناب محرمات فانشدروب
علماء و مشايخ لري حقارت قيلوب بر وقت نماز
اوقماي فن موسيقي تيوش ديب مکتبه اوينلار
توتوب دين مابين اسلامني حراب ايتو. منه سز نك
اصلاح لار نكز شوشي لار. آنسي ده بتمكان شونده
اوقى تورغان طلبه لار نك قلب لري اولوب بتككچ
(داواي) قرآن، حديثكا اوزلري استگانچه معنالار
بيروب تياتر كبي حرام قبيح بولغان نرسه لارني
مباح بلكه واجب مرتبه سينه منگروب، همده خاتن
قزلار برله ده الفت حاصل ايتاسي لري كيلوب ايد
نكز بو تستر ديكان نرسه نينده بتررگا كر شوب
اوست باشلار مز نينه ياور و پالاولار چه قيلايق ايندي
بو شريعتني كم بار ايتكان؟ البته قرآنغه اوزلري
معنا بيروب بزنك كبي كشي لار بار ايتكان ديب
بو شريعتني بتروب بر شريعت مخترغه احداث قيله
باشلاديلر. منه اصلاح شوشيدي اصلاح؟ ايندي بولرغه
كوبسنچه استاذلري، مدرس لري راضى بولمى لار.
ايندي اكر استاذلاري بوندای اشلردن طيه
باشلاسه منه زاباستوفكا صونك ره استاذلريده
بار نكز يوزلار نكز قاره بولسون ديب مدرسهدن
چقولارينه بيك مضمون بوله دور افندم بو اشلرني
اچلرينه كرب كورب بلوب ايتوچيلر نك نقل لاري
بوينچه يازدق. اما باستاوشيك طلبه كيسا كلري خلقغه
بر بهانه ايچون بزنك مدرسهدن چغومزه سبب
بز تفسير حديث اوقيق بزگا منطق كيره كماس
ديكان ايچون مدرسهدن چغاردى ديب يالغانلاب
دنيا توترديلر قايدده تفسير حديث اولمغان مدرسهدن

بار هر يرده اوقله اي بيچاره بواش لرنى اشلابده
نيدر اونكايسن كيلكان بر اش بولسه ايسكى علمأ
اسلاملارغه قاغله صوعله باشلايسز. لكن سز ني
قدر قاغلسه نكز، صوغلسانكزده علمأ اسلام توغرى
يول لاريندان انشاء الله چقماس لار. منه ايندي يارار
باستاوشيك طلبه لار چقچاق ني اشلاديلر؟ آلا مدرسهدن
لاردن چقدق لريندن صونك، قايسى طبع خانده لار گه
كروب آنده خدمت ايتيه باشلاديلر آره توره
رومانلر يازوب حرام دينلري وايסקى ده كى مدرس
افندي لري حور و حقارة قيلدیلر، وبعضى لاري
ادب سز ژورنال لارغه محرر ده بولوب كندلرينك
باستاوات ايتوب چقغان استاذلريندن آچولارين
آلدیلر. وبعضى لري نياترلار گه آقتور بولوب
كردى لار، وبعضى لري هنوز بر اورنغه ده قرار لنه
آلمى اوياسن يوغالتقان كو كى كبي تگنده مونك
يوروب عمر لرن ضايع قيلمقده لار
ف. سيماني آخرى بار

ردیه

معلومات مجله سنك ۱۲ نچى نومره سنده

امام صابرجان اورمانچيق نك

مقاله لرنه جواب ورديه

افندم دين اسلام مابين ني عقلى دكل ديگان
كسسه اره تأسق لري ايتمش سن) بونك
جوابنى معتبر كتابلردن نقل ايتب دين و معيشت
مجله سينك ۲۹ نچى نومره سنه يازدم شونك برلن

کفایه ایده رم لکن افندی سن بزه تأسف
ایتمیورسن زیرا دین عقلی دگل دیگان کمسنه لر
حضرت علی رضی الله عنه و امامنا الاعظم کبیر بیوک
ذاتلر در. وهم اهل السنة والجماعة مندهنده بولغان
نچه ملیون علماً اهل اسلام عصر سعادتدن بو زما
نغه قدر کتابلرنده دین بابنده عقلنی نقل گا تابیح
در دیب تحریر و تحقیق ایتمکده لر سن بونلاره
تأسف ایده یورسن دین عقلی بولسه پیغمبر لر گه
هیچ حاجت فالماز ایدی هر کس عقلی برلن
دینی طانور و بلور ایدی افندم سن هم رفیقک
کیلدبک کبیر مناط تکلیف بولغان عقلی برلن
خیال لینورسن .

دخیک بزم الوغ لارمز دیانت نی حکمت گه
تطبیق برلن ولو بر حکم شرعی بولسون نفس
حکمت و مصلحت ایدیکنی اثبات برلن اوغراشد.
قلری زمان دین عقلی دگل دیمک کار عقل وهم
عفو ایدلنه چک بر شی، دگل دیمش سر) افندی
سن مسلوب العقل مجنون می اولدنک؟ بن سنی عمر
مده بر دفعه کوردکم یوق سنک نه کبیر حقتکه
تعدی قیلدم سنک عفونکه محتاج بولنام .

وهم دیانتنی حکمت کد تطبیق نک هیچ حاجتی
یوق زیرا بوندان مقصود یا ایضاح یا تکمیل دین
بولوق کورک و حالنکه حضرت رسول الله صلی الله
علیه وسلم دین اسلام مبین نی تمام بر ذره قدر
قاره سی اولمیان بیاض یومر قه کبیر قیلما اینچه دنیا
دن کوچمادی شونک اوچونده « ترکتم علی الملة
البيضا الحنيفة » دیدی وهم « اليوم اکملت لکم
دینکم وانتم علیکم نعمتی » آیه کریمه سی
بونکا شاهد عدلدر. بس سنک ایضاح و تکمیل گا
حاجت ده فالمادی .

ودخی رسول الله نک من عند الله کیتردکی
او امر ونواهینی هیچ بر فلسفه و حکمتنی تفتیش
قیلما اینچه هر بر مؤمن موحد نک قبول ایتدوی
فرض لازمدر « وما أتیکم الرسول فخذوه وما
نهیکم عنه فانتهوا) آیه کریمه سی برلن زیرا بو
آیه مطلق کیلدی .
ودخی حضرت عمر رضی الله عنه حجر اسود
حقنده « انک حجر لاتعز ولا تنفع ولولا انی رأیت
رسول الله صلی علیه وسلم یقبلک ما قبلتک » دیب
ایتدیده هیچ فلسفه و حکمتنی فارما اینچه شول ساعت
حجر اسودنی اوپدی بوده تطبیق نک عدم لزومنه
بیوک بر دلیل در وهم بو حدیث نک شرحنده
شارح صیجیح البخاری علامه بدرالدین العینی ایته
در امام خطابی دن نقل ایتب « ان متابعت النبی
صلی الله علیه وسلم واجب وان لم یوقف فیها علی
علل معلومة واسباب معقولة وان اعیانها حجة علی
من بلغته وازلم یفقه معانیها » دیب جزء رابعده
صحیفه ۶۰۶ باق کوردکمی افندی خلیفه رسول الله
صلی علیه وسلم حضرت عمر رضی الله عنه امر
شرعی ده مطلقاً متابعت نک وجوبنی کوستاردی
بو ایسه علماً اسلامک اینک بیوکی والوغیدر .
سن بزم الوغ لارمز حکمت که تطبیق ایده لر
دیرسن اما الوغ لر نک کیم لر ایدینی ایته یورسک ظن ایده م
الوغ لر نک زمانه دهریلری بعض معلم لر اولمالی
شمدی بزم طرفلرده هم بر طاقم ادبسن معلم لر
ظهور ایتدگا باشلادی بولارده سنک دیدکنک کبیر
اوامر شرعیه نک اولاً حکمت و فله سنی فارارغه
تبوش دیب ایته لر مثلا نماز مشروع بنی آدنک
تنی سلامت بولسون وطامر لرنده قانلری حرکت
ایتسون اوچون دیلار روزه مشروع آش قازننی

طازار تور اوچون ديلار اگر بر آدمنگ بدني سلامت و طامر لرنده قان لري يخشى حرکت ده ايكان اول كهمسنه يه نمازنگ نه حاجتى بار دير لر وهم آش قزاني سلامت و طازا ايكان روزه نك نه لزومي بار دير لر اگر بر آدم ايتسه الله تعالى بو عاده لرنى فرض ايتمش بولرنى ادا بولن امر ايتمش ترك ايدن كهمسنه نى عذاب ايدار ديسه افندم الله تعالى جاني دگل تيوشسز عذاب ايتماس زير اسنگ آچ و صوسز تور ماقنكده و سنك عبادتنكده الله غه نى فائز بار دير لر اعا ذنا الله من ذلك صافن افندى بونلار رسول خدانك مشكاه شريفده اشراط ساعة دن صانادغى دجالون كذابونلردر عليهم ما يستحقون آنلارغه متابعت ايدارسك هلاك بولور- سن زيرا كوردنك كه بولارنك مقاله لرنى متفق عليه بولغان فرض لرغه انكار ايتنه ار.

دخيدة اسلام نفس علوم و معارف و هنر و صنايعدن ديمش سن « افندى سنك ديدككچه آوروپالى لر هر قايسى مسلم بولمق كرك زيرا آور- وپالى لرده بولغان علوم و معارف و هنر و صنايعغه بر كهمسنه انكار ايتماس اما هنر و صنايع بلميان اهل اسلام مسلم بولماسه كرك آنك اوچون بولارده سنك ديدككچه نفس اسلام طالبمادى اگر آوروپالى لرده علوم بولسه ده علوم شرعى يوق ديساك سن هم علوم شرعى نى اراده قيلمامش سن زيرا دليل مقامنده كيتردنك آية لردن عام الهيئة والهندسة والطب وما اشبهارنى اراده قيلمش سن و حالبوكه « طلب العلم قريضة على كل مسلم ومسلمة » حديثنى علماء اسلام بالاتفاق علوم شرعى نى اراده قيلمشار دخيده مشكاه شريفده باب العلم نك فصل ثامينده حضرت رسول صلى الله عليه وسلم

ايتنه در راوى عبدالله بن عمرو « العلم ثلاثة آية محكمة او سنة قائمة او فريضة عادية وما سوى ذلك فهو فضل » ديب علوم شرعية نى رسول الله صلى الله عليه وسلم اوچكه حصر قيله در وما سوى ذلك نى مرقاة ابن حجر دن نقل ايتوبدر كعلم العروض والهيئة والهندسة والطيب والميقات كبرى علوم لر علوم شرعية كه زائد علم لردر ديب اولكى اوچ قسمى رسول خدانك « اللهم انى اسئلك علما نافعا » ديب الله دن طلب قياوب و آخرغى قسمى ده « واعوذ بك من علم لا ينفع ديب رسول الله نك استعاذه قيلدى علملردن شولار مراد ديسر رسول الله نك اولكى قسمى الله دن طلب قياوب و ايكنجى قسمندن استعاذه قيلوى امة اسلاميه علم لا ينفع دن اعراض قياوب علوم شرعية كه توجه انسونار اوچون دير و بو كبرى علم لر بولن شغل لندكده مقصود اصلى بولغان علم نك فوت ايتوى اوچون « ولذا ورد ان من العلم جهلا ومن حسن اسلام المرأ تركه مالا يعينه » ديب ايتنه در مرقاة جزء الاول صحيفه ۲۴۵ نچى باقسنه افندى سنك نفس اسلامدن ديب دعوا فيلدنك علوم و معارف و هنر و صنايع لرنكز كتب احاديث مالا يعنى بر شى ايديكنى اثبات ايتنه در سن بولارنى نفس اسلامدن صاناب مفسرين كرامنگ تفسير لرنى قاراما ينجه غنه آيات قرآنيه نى دعوا باطله لرنكه دليل قياوب تيوشسز اورنلرده استعمال قيلوده الله دن قورقميور سن زيرا « ان فى خلق السموات والارض الاية » ايتندن هيئة مراد دير سن مفسرين بو آيتنى وجود صانع و اثبات وحدانية كه دليل ديمش لر « وكان بين ذلك قواما » طب قه دليل دير سن بو ايسه صحابه كرامنى مدح حقنده نازلدر « انطلقوا الى ظل ذى ثلث شعب » الايه هندسه كه دليل ديه سن بو ايسه اهل جهنم حقنده نازلدر آيتنك ماقبلى وما بعدى بونى مثبت در « واصلع الفلك و اجأ بعجل حنيد » آية لرنى مفسرين حال ماضيه دن حكاية دير

سن ايسه كتب تفسيرني هيچ قارام اينجه عنه بو آية اردن هيئة وهندسه وما اشبه لرنى مراد دير سن قرآنى زمانه فلسفى لرنك يتاكنده كزدرگن برشى ديب بلدنكمنى ؟ اشدكنكى مراد ايدارسن صاقن افندى كندنكه جهنم دن اورن حاضرلمه زيرا « من قال فى القرآن برايه فليتبواء مقعده من النار » حديث رسول الله صلى الله عليه وسلم در بو آية لرنك تفصيلا تفسيرنه مباشرت ايدلامادى تطويل خوفى چون زيرا قارئين كرام اكثرى اماملردر بولارنك الله تفسيردن برر نسخه باردر انشا الله محل نه مراجعت ايتسه لر اورمانچيق نك مرادنك خلافتنى طابار لر.

دخنده حضرت رسول صلى الله عليه وسلمدن حضرت جبرائيل يا محمد فا خبرنى عن الاسلام ديب سوال قيلدقه رسول خدا جواب شريفنده ايتهدر اسلام شول بولادر الله نك برلكينه ومحمد عليه السلام نك حق پيغمبر ايدكنه شهادة برورسن ونمازنى اقامة ايدارسن زكوة برورسن ورمضان شريفده روزه توتارسن كوچنك يتسه حج قيلورسن ديدى حضرت جبرائيل صدقت ديدى. ايندى شولاي بولسه بر كمسنده اوشبو صفت لر طابانسه شرع نظرنده مسلم كامل بوله در. معارف وهنر وصنائعدن بر خره قدر شى بلماسده.

ودخى مشكاة شريفده كتاب الايمان نك فصل اولنده ايتهدر. «وعن طلحة بن عبيدالله قال جاء رجل الى النبي صلى الله عليه وسلم من اهل نجد ثائر الرأس نسمع دوى صرته ولا نفقه مايقول حتى دنا من رسول صلى الله عليه وسلم فاذا هو يسئل عن الاسلام فقال رسول صلى الله عليه وسلم خمس صلوات فى اليوم والليله فقال هل على غير هن فتال لا الا ان ان تطوع قال رسول الله صلى الله عليه وسلم وصيام شهر رمضان فقال هل على غيره قال لا الا ان تطوع قال وذكر له رسول الله صلى الله عليه وسلم الزكوة

فقال هل على غيرها فقال لا الا ان تطوع قال فادبر الرجل وهو يقول والله لا ازيد على هذا ولا انقص منه فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم افلح الرجل ان صدق متفق عليه» هاى افندى اورمانچى! كوردنكمنى حضرت رسول صلى الله عليه وسلم اسلامنى نه ايله تيعبر قيلدى.

سن رسول الله نك حديث صحيح برلن بيان بيورد غى عقائد دينيه نك خلافتنه اسلام نفس علوم ومعارف وهنر وصنائعدر ديب علوم مننده علوم دينيه نى اراده قيلماينجه هيئة وهندسه والصناعة كبرى لرنى اراده قيلاسن رسول الله غ، بو مخالفتك انكار جهنندن بو. لسه شرع نظرندك اسمنك كم ايردكنى اوزنك بلورسن افندى نه بيوك جسارت ايتمش سن افندى بو مقاله لرنى بويله نشر ايتمكه مقصدنى بولمق كرك اكر بيان حقيقه بولسه « ان الدين عند الاسلام آيتنى « ودخى ورضيت لكم الاسلام دنيا » آيتنى كبرى لرنى مفسيرين نه ايله تفسير ايتمش وهم حضرت رسول صلى الله عليه وسلم اسلام حقنده نه ايله خبر بيردى شولارنى نظرا اعتبارغه آلور ايدنك بلكه بوندن مقصدنك جريده ستونلرنك تيتوللى اسمنكى اعلان بولمق كرك سنك كيبيلر حقنك شارح الهداية فتح القديرايته در (مثله كمثل رجل بال على زهزم ليشتهر عند الناس) ديب بو مقصدك حاصلدر زيرا بو آنه ق اسلام نفس هنر وصنائع ديب بر كمسه ايتمادى ا كرده بوكبى حطالرنك زنى كوزى آچق اماملردن برا كوسى بويله تنبيه قياسه دفعة آننك عليه نه قيام ايدوب طعن افترا لر فيلوب فلان امام علوم ومعارفكه منكر ديب مطبوعات عالمنه چقوب باغرمغه باشلايسز حاشا امام لر علوم كه منكر بولسونلار اماملر علوم دينيه نك مايحتج اليه قدر كسب نك فرضيتنى حديث برلن اثباته ايله لر لكن سرنك علوم دينيه برلن علوم دنياويه نى امتياز قيلماينجه وهم دين بابنك صحابه كرام

مذكور اعضاء ايكى طرفه بولنديلر. بر طرفى جمعيتنىڭ مادى و معنوى ضررلارون كوستروب ديگر طرفى تورلى خيال و فرض بوياولرى ايلان ترقى ترقى ديه جمعيتنى ترقىغا سلم ايتما كچى بولديار. براز سكونت كلكاندن صوك بو فچقرش و سو كشارگه سكريتار طرفندان ملا و مؤذنگه هم معام و معلملرگه اجرة ژالونيه بيرمك مسئلهسى جمعيتنه تقديم ايدلى.

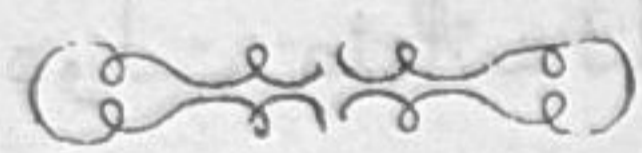
بو مسئله ده خلق ايكى گه بولنوب بعضيلرى ژالونيه برامز بعضيلرى آچه يوق و قايوسى آچه بولسه ده بر ماسكه تيوش ديو بوتوغريك دخى صور قچقرش چيغوب حتى صوغشو درجه سينه يقينلاشديلر. بعضيلرى وظيفه برايمز ديكان كشيلىرى جمعيتدن چيغارامز. ديه طاوش كوتارسه ارده جمعيت اوصطا فنده آنداي پراواغه مالك اولورلق حقلرى اولد يغندن بونى آكلتاچ سكوت ايدرگه مجبور اولديلر. بو ميدانده الوغ كچكى ايكى دانه اوقازلى كيمسه لر هم بولسه ارده آنلرده قزل آغزلرغه قويروق اولدقلىرى جهته آنلرنىك سوزلارينه كوب اعتراض لر ايديلوب آنلرنىك سكوته مجبور ايتديلر.

بو جمعيتده اولان بعض بر اولربيك، آچق صورتك بو سوگش فچقرش دن عبارة بولغان جمعيتدن هيچ بر فايده اميد ايتارگه يارامغانلقنى بيان ايدوب بو جمعيتنى يابو طرفينه راي و يرديلر آخرى نسه اولوب قالور.

من اوز طرفدن شونىغنه ايتاسم كيله در من لدن رسول صلى الله عليه وسلم الى يومنا هذا خافا عن سلف بطريق التوراث كلكان هم اينك ادنه درجهسى سنة مؤكك اولان مخصوصيله آنك فلسفه و حكمتى تعاون و تناصر و تأليف قلوب اولان جما

و صلحاء سلفنك (الرأى ايل مظلم و الحديث نهار مضيئى) كى قول شريفلارنى اعتبار قياماينچه مناط تكليف بولغان عقل برلن خيال انب دين بابنه عقلنى نقلكه تقديم قىلب دين عقلى ديب باغر شماليونكرنى اماملر تحمل ايك مزلر رديه لر يازارلر و السلام على من اتبع الهدى.

چيشمه قريه سنده بر چى مسجدده امام عين الاسلام بن ملا احمد جان محمد جانف

آقتوبه دن مکتوب

محرر افندی!

بزم بو مکتوبه مزی دین و معیشت ژورنالنگزده درج ایتونکرنی اوتندک.

روسیه نك بعض بر ترقیچی قوزغونلری غلبه ایدن یرلرده جمعیتلر آچلدقندن؛ بزم ده آقتوبه ده اولان ترقیچی قزل آغزلر طرفندن بو سنه جمعیت آچلدى. بو جمعیت نك اسمی کورکام بولسه ده اهالی آراسنده شخصی عداواتلر و اهمیتسز مسئله لر اوچون سوگشو و طالاشوغه باعث اولدقندن بعض بر دیانت اهللری آچماغه معقول کورماسه لرده ذکرى سبقت ایدان قزل آغزلر، منک تورلى حيله، پلانلر ایلان آچماغه موفق اولدیلر. بونک بر مرتبه جیلب هیچ اش یا پماغه موفق اولمادقلر ندان تکرار ۲ چى جیلش اوچون بر قدر دعوتنامه لر طراطلدقده ۱۸ اعضاء مرکب بر مجلس آچدیار.

بو مجلسده جمعیت خیریه ده دائر سوز چقدقده

عتى ترك و حكيم و فلسفه سنى ابطال ايدرك منبع
 نزاع و مبدأ جدال اولان جمعيتى كشاد ايتمك ده نه
 معنا تصور اولغور. بزرگ هادی سبب مز علیه الصلوات
 والسلام افندمز حضرتلرينك سنة مؤكده اولهرق
 ترك ايتديكى شول صلوات بالجراعه يه مداومه ايتسك
 يوقاریده مذکور خصوصلری معتدابه اولان اماملر
 مز بیان ایتسه جینالهچق آچه لر مزی خیر اتمزی
 كالاول شونك جیناساق صرف اولنهچق بزرگین شونك
 مذاکره و مشاوره قیلسق هم احياناً سنة نبوی قیلغان
 بولهچقمز همده بوسنة سنه نك فاسفد و حکمتی ایلنه
 عادل اولوب بیرینه کتورکان بولهچقمز بیونلردن
 قطع نظر جدال و نزاع سز سعادت دنیویه و آخرویه
 اولان مقاصد مزه بالسهوله واصل و عنایات و الطاق
 الیه یه بحق نائل اولهچقمز و تیوشسز اولان کوار تیر
 و آنک لوازماته صرف اولنهچق آچه لر نیک که هو
 حقه بیرینه صرف ایتکان بولهچقمز.

هر یرده فلسفه ازلاکان ترقیپروورلرمز نه ایچون
 بو حاضر فلسفه نى ترك ایدوب فلسفه سى نزاع و جدا
 لن عبارتة بولغان جمعیتکه یلکینه لر ؟

موسی عیسی اوغلی

ترکیه ده قانون اساسی

(باشی ۳۲ نجه نوره ده)

دولت عثمانیه تبعه سینک حقوق عومیه سی
 ۸ نچی ماده عثمانلی دولتینه پوددن بولغان کشینک
 بارینه ده تیلایسه قایو دین و مذهبده بولسه بولسون بلا

استثنا عثمانلی دیب ایتولور. عثمانلیلیق صفتی، قانونه
 معین بولغان احوالکه قاراب بیر یلور هم چو بیلور.
 ۹ نچی ماده عثمانلی آطالغان کشیلر بار چه سیده اوز
 لرینک شخصی حریتلرینه مالک و باشقه لرینک حریتینه
 ضرر ایتماوچیدک ایله مکلفدر.

۱۰ نچی ماده حریت شخصییه هر تورلی تعرضدن
 مصوندر هیچ بر کشی قانون کورستلکان سببندن بشقه
 بر بهانه ایله جزالانماس.

۱۱ نچی ماده دولت عثمانیه ننگ دینی دین اسلام
 در. بو اساسنی صاقلاو ایله برابر، خلقنک راحتنی
 و اداب عومیه نی بوز ماوچیلق شرطی ایله عثمانلی ملکتنه
 بولغان باشقه دینلر ننگ کامل اجراسی، تورلی تورلی
 خلقته برلکان مذهب امتیازلرینک اولکیچه یورتیلوی
 دولت عثمانیه ننگ حمایه سی تحتنده در.

۱۲ نچی ماده مطبوعات قانون دایره سنده حر در.

۱۳ نچی ماده عثمانلی تبعه سی نظام و قانون دایره
 سنک هر تورلی سودا و صنعت و زراعت ایچون هر
 تورلی شرکت و کانپانیه لر یاسارغه اذنایدر.

۱۴ نچی ماده عثمانلی تبعه سنندن بریا خود بر نچه
 کشی کرك اوزلرینه کنه و کرك عومغه متعلق
 بولغان قانون و نظامارغه خلاف کورنکان برایش ایچون
 شول ایش قاراله تورغان یرکه پر اشینیه و یر دکلری
 کبی، مجلس عومیکه ده، امضالی پر اشینیه و یر مککه
 و چیناونیکلر اوستونندن شکایت قیاورغه حقلری وار
 در.

۱۵ نچی ماده اوقتر اشلری حر در. معین بولغان
 قانون بو نچه هر بر عثمانلی عومی و خصوصی اوقتور
 غه اذنایدر.

۱۶ نچی ماده مکتبلر بارده دولت قارامقنک در. عثما
 نلی تبعه سینک تربیه سی، هر تورلی نظامده بواسون

۲۶ نچی ماده بر بر توغریده عیلمنکان کشینی عذا بلامق و باشقه تورلی اذا وجفا قیلو هر بر نوعیله قطعی صورتده و کلیا ممنوعدر. آخری وار

واق تویاک

علت میروود عادت نمیروود

یعنی علت کیتار اما عادت کیتماز جناب حق آدم بالالرینی نه قدر عقل سلیم اوزرینه خلق ایدر سده بنی آدمک فکرنده قصور بک چوقدر.

خصوصا آتا بابالرندن قالمش نچار و چرکین عادت لرنی مقدس بیلوب بو عادتلرنک موقع اجرایه قویلما سینه چالیشه لر، حتی بو قبیح عادتلرنی یرینه کلتورورگه اوزلرینی وجدانا بورچلی دیه بیلوب عکسی حالده اوزلرینک انسان اوامولرینی ظن ایدوب بک زور کناه قیلغان کمسه لر جهلسندن عد ایده لر.

بونک کبی یاراقسز نچار عادتلرنک واق تویاک لری هر بر ملتله آراسنده بولنور سه ده بونک ایک نچار و ایک مدهش لری هندستان اهالیسی بیننده در.

اشته : هندستان پتپرستلری آراسنده ایرندن طول قالمش خاتونلر اوز اوزلرینی آتش ویانغین ایله بر باد ایدیورلر.

۱۸۱۷ نچی سنه «بینغالیه ولایتنده ۷۰۰ نفر طول خاتونلر اوزلرینی اوت ایله یاندرمشلر. بو عادتدن باش طارتمش خاتونلرغه بیان نفرت ایدوب حقارت کوزیله قاراب تکفیر ایتمشلر.

بو عادتکه اوروپالیلر «سائی» دیه اسم ویر. مشلر بو نچار عادتک نه وقت موقع اجرایه قویلدیغی معلوم دکلسه ده یونانلر هند ستانغه کلکانه وار ایش. اسکندر ذو لقرنین وقتلرنده. اوتکان سندده بونچار ومدهش عادتکه دائر متهم ۷ کسه نی توتوب

ایچون کراکی بولغان سببارینه کرشیله چک. تورلی ملتلرنک دین و اعتقاد لری توغری سندگی اوقتو اصول لرینه ضرر وزیران کیترا لمیه چکدر.

۱۷ نچی ماده عثمانلی تبعه سی بارچه سیده قانون فاشنده دین و مذهب دن بشقه مملکتک حقوق و وظیفه لر نده مساوی و بر تیکزدر.

۱۸ نچی ماده عثمانلی تبعه سیننک دولت خدمتینه کر مکی ایچون عثمانلی دولتیکنک رسمی لسانی بولغان ترکچینی بیامکری شرطدر.

۱۹ نچی ماده دولت خدمتینه عموم تبعه اهلیت و قابلیتینه کوره مناسب خدمتله کر قبول ایدیور.

۲۰ نچی ماده تکالیف مقررره (نالوغلر) مخصوص نظام بوینجه هر کمندک قدرتینه کوره صالحنور.

۲۱ نچی ماده هر کیم اوزینک مال و ملکندن امنی در. عموم خلقنک فایده سی ایچون کرکلکی ثابت بولمغا نده هم قانون بوینجه تیوشلی بولغان هاسی آلدن برو لهاینجه هیچ کمندک ملککی آلمان.

۲۲ نچی ماده عثمانلی مملکتند، هر کیم نک توره تورغان یری تعرضدن مصوندر. قانون کورساتویند نبشقه هیچ بر سبب ایله حکومت طرفندن کوچلب هیچ کمندک یورط و خانه سنه کرلماز.

۲۳ نچی ماده کیله چکک باصالحه چق اصول محاکمه قانوننک حکمی بوینجه هیچ کیم قانون کورستانک محکمه دن باشقه بر محکمه که کیتار که کوچلمماز.

۲۴ نچی ماده کشینک مالن کوچلب آلو هم کشیکه کوچلب خدمت ایتدر و ممنوعدر. فقط محاربه زمانلرنک اصولا تعین اولنه چق تکالیف و احوال موندن متشنا و آیرمقدر.

۲۵ نچی ماده بر قانونغه ترا تمانیچه ویر کو «نالوغ» و رسومات «کر باوی اصبور» اسمی ایله و باشقه تورلی اسم برلن هیچ کمندن بر تینده آلمان.

انكلتره حكومتى آغر بر جزايله تنبيه وير سده هيج كار قيلماش. بوند نوك برسى خدايولينه قريان اولام ديه كوز آلنلرده كنديني اوت ايچنه آطوب طاشلامشدر بوندن معلوم اولدغيته كوره آتا بابادن قالمش بر عادتني نه قدر مقدس نوتدقلى آكلاشيله در.

۱۸۲۹ نچي ياره انكلتره حكومتى بونچار عادتله معاونت ايدنلرى كشي اوترو ايله بر كوروب آغر جزالر اخراج ايلسه ده بوندبير دغى بر ثمره ويرامش يانعز بو عادت ايله مبتلا اولانلر نك طاغ طاش آرالريغه قاچوب جاندر لولرينه غنه سبب بولمشدر صوگفى وقتلرده طول قالمش حاتونلرني ياندر ونى مقدس بر اش ديه ظن ايدنلر بو اشكه مشاركت ايتمش كمسه لرنك اسملرينى ياشروب طوتا باشلامشدر. حكومت ايسه بو عادتني بترو دن عاجز قالمشدر.

قرغزلر طائفهسى بيننده شويله بر عادت وار كه بو عادت سطحى نظردن مدهش اولماسه ده شريعت نقطه نظر ندن محبوب اولان بر عادت دگلدر. زيرا قرغزلرده اولگان كمسه نك فرغى وسنهسى تولديغى وقت اولگان كمسه نك يور تينه جينالوب اولمشنك شرافتنه ديه اوز تللرنده اولن «شعر» آيتلر هم اولمش نك ترك حاللرينى ياد ايتوب، ياتوب اولگان يرينه آوناب نكاراب قاطى طاوش ايله يغلاو كى اشلر بر عادت اولوب قالمشدر. بو عادت قرغزلرده حالا موقع اجرايه قويلماقده در.

اشقيالر اجتماعى.

بو صونك وقتلرده اسپزد و اجتماعلر كوبايوب هر جنس اوزلرينه دائر مسئلهلر حقنده مذاكره لر قيلوب اشلرينى تامين ايتماك آرزوسنلدر. شمى روس غزتله رندن كوبسى آمريقادا او لاجق اجتماعلردن اشقيالر اجتماعى حقنده بويله بر خبر ويرهلر: آمريكا ساتسيالوغلر نندن مشهور

دوقتور ريتمان آمرىقازك (چيغاغو) شهر نده بر اشقيالر اجتماعى ياپماق نيتنده ايمش. دوكتور «ريتمان» نك فكرينه كوره بو اجتماعدن مقصود اشقيالر نك معيشتنه عائد مسئلهلرى هم پسا ايلسه ايله جماعت آراسنده برى آخريته اولان مذا سبتنى موقع مذاكره يه قويمق ايمش.

دوقتور ريتمان نك طلبنه كوره ير نك هر نقطه سنده اولان جانيلر آراسنده نمايشلر اولور لسق طرزده بر اجتماع يابهق ايمش. وبونك ايچوندا، حكومتدن مساعده آلامق ايمش.

لكن غزتله ر نك يازدقلى رينه كوره پاليسه بوگا خلاف در، بو اجتماع اثناسنده پاليسه اشقيا و جانيلر نك همه سنى توقيف ايدوب حبسخانه لرغه يابوب قويا رديلر. بو بابقه دائر مذاكره لر حيلى عزتله رده جريان ايديبور.

تورلى خبرلر

تارتا اشقيالرى.

۱۹ نچى آغوست تيفليس نك بيلاكلوچ يولنده ايكياژده عائلهسى ايله كيلمكده اولان دعوى و كيلنى يدى تاتار اشقياسى طالامشدر. كوب وقت اوتماش تيفليسه كيلمكده اولان پوچتا دغى بونلر قولينه دوشوب پاچتاليون هم استراژنيكلر نك قوراللرينى صالدروب آلوب آتلرى ايله اورمان ايچينه كيتروب ۲۵ بيك روبله آقچهلرينى آلمشدر.

بوندن صوك فورغون (زور آربا) ايله كيلمكده اولان خاتون قز و بالالار بو اشقيالر قولينه دوشوب بونلرى دغى اورمان ايچينه آلوب كروب طالامشدر بو واقعه اوستينه استراژنيكلر كياوب چقغاچ اشقيالر قوللرينه توشكان ۳۰ كمسه نى طاشلاب قاچمشدر. اشقيالر نى ايزلو ايچون ۶۰ صالديت يبارلمشدر.

چیناونیکنی توقیف

پیتربورغدن چیکامش تیلهگرام خبرینه کوره پیتربورغ سود محکمه سنه پروقارورنک کانسالهریه مأموری « موتسینقه » نك فاترنده ۱۳نچی آغوست پالیسه طرفندن تنتو بولوب بك چوق عنوع کاغدلر ایله برابر اشقیا و جانیلر ایله خبرلشوب یازلغان خطلر هم سیاسی محبوسلرنک ایک معتبرلرینی حبسدن آزاد ایتو حقنده حاضرلنمش یالغان دا کومیتلر، پچات و اشتیمپلرلر مصادره قیلنمشدر. موتسینکه پالیسه طرفندن توقیف قیلنوب آر یستاویب ایدلنمشدر. دخی برتاویلیک طرفنده بوکمیسه که کلکان کشیلرنی صاقلاب توروب یکرمی سینی توقیف ایتلنمشدر.

◆◆ فیپرک نام تیمر یول استانساسنده ژاندار مسکی اونتبر ایتسار طرفندن پاپوف فامیلیه سنه بر کریستیان توقیف ایدلوب بونک یاننه ۱۱دانه یوزار سوملق یالغان آقچه طابلوب مصادره قیلنمش. بوندن سوک ۳نچی قلاسده پاپوفنک صوندیغنی اقطاردقلری وقت ینه ۴۸دانه برر سوملق یالغان کمش آقچه طابلوب برابر آقچه یصای تورغان اسبابلریده مصادره قیلنمشدر.

خارجی خبرلر

علی رضا پاشا.

علی رضا پاشا حربیه منستری تعیین ایدیلوب سلطان حضرتلری طرفندن تصدیق قیلنمشدر. علی رضا پاشا غرمانیه ده تحصیل ایتلنمشدر.

ارمنی پاتریارخی

قدسکه نفی اولنمش ارمنی پاتریارخی اوراده اون ایکی سنه لر قرار ایدوب حریت بولغان سببیلی

اشقیالر ایله صالدا تار آراسنده آتشمالر یولوب بر صالدا ت جراثلمنمش، اشقیالر قاچمشلر. شمعی بتون اورمان غروزینسکی پولاقدن ایکی پاتالیون عسکر ایله چالغانمشدر.

نتیجه سی اوله رق ایکی اشقیانی اوتروب دها برسی جراثلمنمشلر هم غصب ایدلنمش نرسه لرینی و آتلر ینی قولغه آلمشلر.

بوز یغمور یاشین

بوگولمه اویازی آرنقای ولصنده قاتی یغمور و بوز لر یاوب ایگونگه ضرر تیهلنمشدر. هم قراو توشوب دخی ایگونلر که شاقتی ضرر بولنمشدر. ۱۷نچی آغوست چکان قریه سنده یغمور وقتنده بر یورتنی یاشین صوغو سببیلی مذکور یورط تمام یانمشدر. کونلر بك بلچراق بولووی سببیلی قریه اهالیسی ایگون جیناودن عاجز بولوب تورالر.

«دین و معیشت مخبری

قزان و بلغارتار یخی

مکه شیخلرندن مرادرمزی افندی قازان ، بولغار ، ترک و تاتار اقوامی حقنده عربچه زور بر تاریخ یازدیغنی و بوتاریخنک کریهوف - حسینوفلر مطبعه سنده باصلدیغنی یازلمش ایدی

روس غزتهارینک یازدیغینه کوره روسیه حکومتینه خلاف سوزلری باردیب مذکور اثرنی نشر منع قیلنمشدر. بارچه نسیخلاری مأمورین طرفندن چیوب آلمنمشدر ، یولدز ،

مسافرلر

یولدز نك یازدیغینه کوره سورگونکه یبرلمش. عالم جان و صالحجان حضرتلر هم عبدالحمید کازا کوف چیت مملکتکه کیترکه رخصت آلمانلر، عالمجان حضرة قزانغه تیوب کیدچک ایش

بوکونلرده استانبولغه قایتقان مشارالیهنی قارشى
آلورغه مارشال رضاپاشا ایله یکر می بیک قدر اهالی
چقمشدر.

میلوکوف صوفیاده

قادیتلرنک لیبری اولان مشهور میلوکوف ترکیهده
سیاحت قیلایدی شمدی صوفیاده میلوکوف شرافتده
بیوک بر مجلس یصالوب شومجلسده میلوکوف ترکیه
احوالینه دائر گوزل بر نطق ایراد ایتمشدر.

ایمپیرطور ویلهلم

غرمانیه ایمپیر اطوری ایکنچی ویلهلم اوزینک
هواکیمه سی ایله سیاحت ایچک دیگان خبر لر جر
یان ایدیور.

اورنبورغ خبر لهری

قاپچق اچنده میت

۲۴ نچی آوغست کیچ ساعت سکزلرده باتنی
اوزبرده ژیننی اسقلاد خادمی بر قاپچق طابمشدر.
قاپچق ایچنده نامعلوم بر اولوک بولوب بونک
اوستینه قم طوترمشدر. اولوکنک باشی کیسوب
آلمش اولدیغندن کم ایدیکی معلوم دگلدر.
ایچکی کیوملرینه نظرا ایتلیگنتنی کمسیه اوخشا.
یورمش

آی باشی

محترم محرر افندی اوشبو زیرده یازلاچق خبریم
مسلمانلرغه مهم اولدیغدن مجلهکز صحیفه سنده
اورون بیر ماکنکرنی رجا ایتدم

اوشبو ۱۳۲۶ نچی سنه هجریه هلال شعباننی ۱۴
نچی آوغستده پنجشنبه کون بعید غروب الشمس
شهر طشره سنده (مویقهده) بولوت آچغندن کورب
توبانده اسماری یازلمش ایکی ایر کشی مینکا
خبر بیر دیلر ۱ نچی خیرالله عزه الله اوغلی ۴
یاش چاماسنده ۲ نچی تیمرخان احمدی اوغلی خانسوا
رف ۱۹ یاشنده اوشبو ایکی کهمسهنک مذکور کیچه
ده کوردکلرینه لفظ اشهد ایلان شهادت لریننی آلم
وقبولندن بر مانع شرعی کورنمادکنندن شهادت لرینده
قبول ایتدم. وبنسأ علیه شعبان باشی ۱۵ نچی
آوغست جمعه کون بولوی خضورم زده
ثابت بولدی هلال رمضان کورلمکانی تقدیرده تکمیل
شعبان ایلان رمضان باشی یکشنبه دن کیچوکماس
دیپ تورامز: ودخی علاوه ایدوب ایتهمن توز
توبه اماملری اوچاویده برلکده بولغانلری حالده
میگا خبر بیر دیلر شهر مزینک عبدالله نام ذات بو
یل رجب آینی سهشنبه کون چهارشنبه کا قارشى
کیچده قازاق صخراسنده کوروب قایتب بزکا خبر
بیردی وبو کشی یخشی اشانچلی کشی دیب، اما
بن کندم بوکشى دن شهادة آلا آلمادیم اوزی ایوده
بولمغانی سبیلی. یازدوم اورنبورغده امام زاهدالله
حبیب الله اوغلی کشایف.
یولدننک یازوینه بناء قزانده هم آی باشى
جمعه کونگه تعیین ایدلمشدر.

اداره دن

اوتکان نومر فهرستده ترکیه وقانون اساسی
سرلوحه او مقاله بولسهده صونکنندان ژورنالغه صیما
دقندان قالدیرمش ایدی. یونومرگه قوبیلدی

A. T. S. S. R. T. M. X. K.
MƏRKƏZ QILMI hƏM
PUBLIKA KƏTRXANƏSİ.
ЦЕНТРАЛЬНАЯ
Научная и Публичная
БИБЛИОТЕКА

Инв. №

г. Казань, Kazan
محرری فیض خان داؤدوف

ناشری محمد ولی بن عبدالغنی حسینوف